PROFILUL ARBITRAJULUI ÎN CAMPIONATUL ROMÂNIEI DE RUGBY: ANALIZĂ CANTITATIVĂ ȘI DIRECȚII DE OPTIMIZARE

THE PROFILE OF REFEREEING IN THE ROMANIAN RUGBY CHAMPIONSHIP: QUANTITATIVE ANALYSIS AND OPTIMIZATION DIRECTIONS

CZU: 796.333.065:796.03 **https://doi.org/10.59295/spd2025s.117**

Robert DIACONESCU
ORCID: 0009-0007-9184-4151
E-mail: ard.frr@gmail.com
Universitatea Ovidius din Constanta, România

Summary. *The article analyzes the refereeing in the Romanian Rugby Championship (2019–2023), by evaluating the physical and decision-making activity of the match officials. The research was based on 16 matches from the SuperLiga and the National Division, with indicators such as the number of accelerations, the duration of continuous running, the frequency of refereeing gestures and the application of the advantage rule being tracked. The results indicate a moderate level of physical strain and a high frequency of technical interventions, characteristic of a fragmented style of play, with frequent stops. The application of the advantage is used in a more conservative way than in international competitions, which limits the fluidity of the game and highlights the need for a methodological adaptation in refereeing. The study highlights the importance of integrated training of referees, both physically and decision-making, in accordance with European standards. The conclusions provide a reference framework for improving the training of rugby referees, with the potential to be applied in national strategies for the development of sports refereeing.*

Keywords: *refereeing, rugby, motor activity, technical gestures, decision.*

INTRODUCERE

În contextul evoluției contemporane a sporturilor de echipă, arbitrajul a devenit o componentă esențială în asigurarea corectitudinii, fluenței și calității competiției. În special în rugby, sport cu o structură complexă și numeroase momente de interacțiune tactică și fizică, rolul arbitrului este determinant pentru desfășurarea regulamentară a jocului. Pe plan internațional, pregătirea arbitrilor este reglementată riguros și presupune un proces complex de instruire, evaluare și standardizare.

În literatura autohtonă, nevoia unei formări integrate a arbitrilor de rugby este subliniată clar de Diaconescu, care afirmă că „pregătirea arbitrilor de înaltă calificare trebuie să includă atât instruire teoretică aprofundată, cât și antrenament practic constant al mecanicii și gesturilor arbitrale” [1, p. 176]. Autorul atrage atenția asupra necesității

unei fundamentări didactice și științifice a procesului de instruire, susținând că arbitrajul de calitate depinde de „capacitatea decizională, poziționarea optimă și gestica oficială în concordanță cu dinamica fazelor de joc” [1, p. 178].

Revencu A. completează această perspectivă dintr-o zonă educațională aplicată, propunând includerea arbitrajului ca element de formare în cadrul instituțiilor de profil militar. El subliniază că „însușirea regulilor jocului și instruirea viitorilor arbitri reprezintă piloni importanți în dezvoltarea unei echipe de rugby competitive” [2, p. 66], ceea ce confirmă relevanța introducerii arbitrajului în formarea sportivă profesionalizată încă din fazele incipiente ale carierei.

Pe de altă parte, analiza activității arbitrilor în alte jocuri sportive, precum fotbalul, aduce informații relevante despre influența stilului de arbitraj asupra desfășurării jocului. Sîrghi S. și Carp I. au demonstrat că „arbitrii din eșaloanele superioare semnalează mai riguros faulturile și alte întreruperi, ceea ce conduce la un timp efectiv de joc mai mic” [3, p. 91]. Astfel, stilul de arbitraj, mai strict sau mai permisiv, influențează direct dinamica jocului, fapt valabil și în rugby, unde frecvența grămezilor ordonate și reluărilor fazelor poate afecta semnificativ ritmul competiției.

Un aspect esențial al performanței în arbitraj este capacitatea de reacție și atenția distributivă. Studiul realizat de Caraman I. și colaboratorii săi în domeniul judo-ului evidențiază faptul că „arbitrajul sportiv necesită dezvoltarea înaltă a multor calități psihomotorii, precum percepția vizuală rapidă, viteza de reacție și anticiparea” [4, p. 25], calități indispensabile și în arbitrajul de rugby, unde deciziile trebuie luate rapid, în condiții de presiune.

În ceea ce privește formarea arbitrilor pentru competiții internaționale, Manolache G. și Popescu C. descriu modelul FIFA aplicat în fotbal, subliniind importanța monitorizării continue, a feedback-ului video și a instruirii prin simulări: „arbitrii au participat la workshop-uri regulate și au fost supuși unei evaluări constante prin platforme virtuale” [5, p. 113]. Această abordare integrată poate constitui un model de bune practici și pentru rugby, în vederea alinierii la exigențele internaționale.

Factorii psiho-emoționali influențează de asemenea performanța arbitrilor. Păun D. și Păun L. au analizat stările emoționale ale arbitrilor de fotbal și au identificat tipologii precum „hipo-emoția și hiper-emoția” care pot afecta claritatea deciziilor [6, p. 124]. Ei concluzionează că interacțiunile tensionate cu jucătorii sau publicul pot amplifica incertitudinea arbitrilor, ceea ce sugerează nevoia unui echilibru emoțional solid pentru oficierea corectă a unui meci de rugby.

Un alt autor, Tabirța V., aduce în discuție specificul dinamicii jocului de rugby la nivel de seniori, evidențiind prin analiza sa că „tiparul acțiunilor de joc reflectă o alternare intensă între faze dinamice și faze statice, ceea ce necesită o adaptabilitate crescută din partea arbitrilor” [7, p. 90]. Acest aspect este important pentru studiul de față, care pornește tocmai de la ideea că ritmul fragmentat al jocului din Campionatul României generează un profil particular al arbitrajului, cum ar fi solicitare motrică medie, dar implicare gestuală intensă.

Un alt reper metodologic îl oferă Monea D. și Szabó S., care consideră că „evaluarea permanentă este indispensabilă în pregătirea arbitrilor de fotbal, pentru a corecta automatisme greșite și a calibra răspunsurile decizionale în timp real” [8, p. 25]. Această perspectivă întărește ideea conform căreia nu doar instruirea inițială, ci și evaluarea continuă și adaptarea la realitățile jocului contribuie la profesionalizarea arbitrajului.

În cadrul rugbyului românesc, relația dintre arbitru și jucători este deosebit de importantă. Chihaia o. și Pop S. subliniază că „în rugby relația jucători–arbitri se bazează pe respect reciproc” [9, p. 130], ceea ce influențează modul de aplicare a deciziilor și acceptarea acestora în joc. Această dimensiune relațională trebuie avută în vedere în instruirea arbitrilor, mai ales în contextul în care nivelul de intensitate emoțională este ridicat în competiții.

În fine, o abordare strategică privind calitatea arbitrajului este propusă de Manolache G. și Savu C., care afirmă că „standardizarea și managementul calității în sport trebuie să includă și criterii aplicabile arbitrilor” [10, p. 172], pledând pentru includerea acestora în cadrul de control și perfecționare continuă, similar cu cel al sportivilor sau antrenorilor. Prin urmare, analiza activității arbitrilor din Campionatul României de Rugby vine ca o completare firească a preocupărilor științifice actuale privind eficiența, echitatea și profesionalismul în arbitrajul sportiv. Lacunele existente în formarea arbitrilor de rugby, lipsa datelor cantitative privind efortul și gestica acestora, dar și nevoia de aliniere la standardele internaționale justifică pe deplin relevanța și actualitatea cercetării de față.

Scopul lucrării. Studiul își propune să investigheze profilul arbitrajului practicat în Campionatul României de Rugby, (2019–2023), din perspectiva solicitărilor motrice și decizionale, în vederea identificării unor direcții de optimizare a pregătirii arbitrilor, în raport cu standardele internaționale.

Obiectivele cercetării. Analiza cerințelor motrice actuale ale arbitrajului în competițiile interne, prin cuantificarea efortului fizic depus de arbitrii centrali și asistenți, în contextul unei dinamici de joc fragmentate și tehnice. Examinarea distribuției responsabilităților decizionale în echipa de arbitraj (echipa celor 3 arbitri din teren), pentru a evidenția gradul de implicare a arbitrilor asistenți și concentrarea gesturilor de arbitraj în sarcina arbitrului central. Identificarea disfuncțiilor actuale ale arbitrajului românesc, precum aplicarea conservatoare a regulii avantajului și implicarea limitată a tehnologiilor (TMO), în scopul formulării de recomandări pentru armonizarea cu practicile moderne internaționale.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul a avut ca obiectiv analiza activității arbitrilor în cadrul meciurilor oficiale din Campionatul României de Rugby, desfășurate în perioada 2019–2023. Au fost selectate 16 partide din două eșaloane competiționale reprezentative: SuperLiga și Divizia Națională, considerate relevante pentru nivelul actual al arbitrajului intern. Meciurile au fost alese astfel încât să asigure o distribuție echilibrată din punct de vedere geografic,

al echipelor implicate și al tipologiei jocului (partide echilibrate vs. dezechilibrate din perspectiva scorului final). Metodologia de lucru a inclus o analiză sistematică, bazată pe observația directă și înregistrările video ale meciurilor. Pentru fiecare partidă, s-au monitorizat și cuantificat următorii patru indicatori principali:

Activitatea motrică a arbitrilor, măsurată prin:

- numărul de accelerări pe distanțe scurte (≥10 m și ≥20 m),
- durata totală a alergării continue,
- numărul secvențelor de deplasare continuă (identificate ca intervale fără opriri majore sau gesturi tehnice). Frecvența gesturilor de arbitraj,

delimitate în două categorii:

- gesturi de bază (semnalizări pentru încercări, penalități, grămezi ordonate, reluări etc.),
- gesturi secundare (cartonașe, gestica avantajului , intervenții video – TMO, comunicări non-verbale complexe).

Aplicarea regulii avantajului, evaluată prin numărul total al situațiilor în care arbitrul central a acordat această oportunitate în cadrul jocului.

Gradul de implicare decizională a arbitrilor asistenți, cuantificat prin gesturile semnalizate activ (dar și comunicare radio) și prin situațiile în care aceștia au influențat deciziile tehnice majore ale arbitrului central. Instrumentele utilizate în procesul de colectare a datelor au inclus fișe de observare elaborate conform criteriilor utilizate în cercetări similare din arbitrajul internațional, precum și o grilă standardizată pentru înregistrarea fiecărui tip de gest.

Pentru validarea consistenței observațiilor, datele au fost prelucrate de două echipe independente de observatori, cu experiență în domeniul arbitrajului, iar concordanța inter-evaluatori a fost de peste 90%. Datele colectate din competiția internă au fost comparate cu reperele de referință din literatura științifică internațională, precum și cu standardele World Rugby pentru arbitraj de performanță. Această comparație a urmărit identificarea particularităților specifice arbitrajului românesc, în special în ceea ce privește densitatea gesturilor, ritmul motric și aplicarea regulilor în context, în vederea formulării unor direcții de optimizare.

REZULTATE OBȚINUTE ȘI DISCUȚII

Datele colectate din cele 16 meciuri analizate evidențiază un contrast clar între activitatea fizică și decizională a arbitrului central față de arbitrii asistenți (Tabelul 1 și Figura 1). Arbitrul central a efectuat, în medie, 40 de accelerări pe distanțe de peste 10 metri și 15 accelerări pe distanțe de peste 20 metri, în timp ce arbitrii asistenți au atins o medie de 29 de accelerări pe distanțe scurte, fără a înregistra accelerări semnificative peste 20 metri. Aceste date sugerează că arbitrul central este mult mai activ din punct de vedere fizic, fiind nevoit să urmeze dinamica fazelor de joc în zone variate ale terenului.

Tabelul 1. Centralizator de date ale activității arbitrilor ce asigură meciurile din Campionatul de Rugby din România

Nr. crt.	Indicator	Arbitru central	Arbitru Asistent
1.	Accelerări ≥10 m	40	29
2.	Accelerări ≥20 m	15	-
3.	Alergare continuă (nr/ min)	25	22,5
4.	Secvențe de deplasare continuă (nr.)	40	-
5.	Gesturi de bază (nr.)	60	29
6.	Gesturi secundare (nr.)	5	0,75

În ceea ce privește durata de alergare continuă, arbitrii centrali au acumulat aproximativ 25 de minute pe meci, față de 22–23 minute în cazul asistenților. Diferența este redusă, însă trebuie remarcat că efortul centralului este mai dispersat pe întregul teren și implică mai multe schimbări de ritm și direcție, în special în fazele dinamice de atac sau tranziție.

Un indicator relevant pentru intensitatea activității fizice îl reprezintă numărul secvențelor de deplasare continuă, care se situează în jurul a 40 pentru arbitrul central. Lipsa acestui indicator în cazul asistenților confirmă faptul că deplasările lor sunt mai scurte, punctuale și localizate în zonele laterale ale terenului.

Pe componenta decizională, diferențele sunt și mai pronunțate. Arbitrul central a efectuat, în medie, 60 de gesturi de bază pe meci, în timp ce arbitrii asistenți au realizat doar 28–30. La nivelul gesturilor secundare, cum ar fi gestica avantajului, cartonașele sau apelarea TMO, centralul a fost responsabil pentru 5 gesturi, comparativ cu 0,5–1 în cazul asistenților. Această concentrare a responsabilităților indică o distribuție neuniformă a implicării decizionale, specifică contextului românesc, în care asistenții au un rol mai degrabă pasiv, axat pe semnalizările de margine.

Interpretarea acestor date evidențiază o trăsătură distinctivă a arbitrajului intern: centralul gestionează atât activitatea fizică intensă, cât și majoritatea deciziilor importante, în timp ce asistenții au un rol mai restrâns, ceea ce poate duce la supraîncărcare decizională și scăderea calității intervențiilor în momentele-cheie ale jocului.

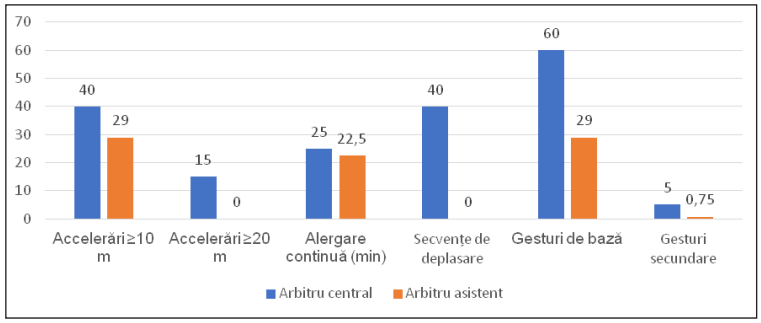

Figura 1. Analiza datelor privind activitatea arbitrilor din România (n = 16 meciuri)

Aceste constatări justifică nevoia unei redistribuiri mai echilibrate a responsabilităților și a unei formări specializate pentru asistenți, astfel încât aceștia să contribuie activ la dinamica decizională a partidei. De asemenea, datele susțin ideea introducerii unor programe de pregătire fizică diferențiată pentru centrali și asistenți, în funcție de solicitările specifice fiecărui rol.

CONCLUZII

Analiza arbitrajului în Campionatul României de Rugby (2019–2023) relevă un profil specific, influențat de ritmul mai scăzut al jocului și de particularitățile structurale ale competiției. Activitatea motrică a arbitrilor, deși prezentă constant, rămâne la un nivel moderat, cu distanțe de accelerare și durate de deplasare continuă semnificativ mai reduse față de cerințele arbitrajului internațional. Această intensitate fizică redusă este compensată de o încărcare decizională pronunțată, mai ales în cazul arbitrului central.

Responsabilitățile sunt distribuite inegal între oficialii de meci, cu o implicare covârșitoare a arbitrului central în gestionarea fazelor tehnice, a penalizărilor și a gesturilor secundare. Arbitrii asistenți rămân adesea limitați la semnalizări de margine și contribuții minimale în fazele complexe, ceea ce indică o lipsă de integrare funcțională în cadrul echipei de arbitraj.

O trăsătură distinctivă a arbitrajului românesc este utilizarea redusă a legii avantajului, ceea ce determină o fragmentare suplimentară a jocului și scade dinamismul fazelor. În plus, frecvența ridicată a grămezilor ordonate și reluărilor reflectă un stil de joc tehnic, dar cu multiple întreruperi, aspect care influențează atât fluența partidei, cât și solicitările fizice ale oficialilor.

În ansamblu, profilul arbitrajului analizat este dominat de gesturi de bază frecvente, o solicitare fizică moderată și o concentrare decizională ridicată în sarcina arbitrului central. Aceste elemente conturează un model funcțional, dar cu nevoi clare de ajustare pentru a răspunde exigențelor actuale ale rugby-ului de performanță.

REFERINȚE:

1. DIACONESCU, R. Argumentarea necesității pregătirii integrate a arbitrilor de rugby de înaltă calificare. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Științe ale Educației*, 2023, nr. 5(165), p. 175–179. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/175-179_28.pdf [Accesat: 08.07.2025].
2. REVENCU, A. Formarea unei echipe de rugby în instituțiile de învățământ superior cu profil militar. În: *Revista Științifică USEFS*, 2013, nr. 2(26), p. 64–69. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/62348 [Accesat: 08.07.2025].
3. SÎRGHI, S., CARP, I. Identificarea timpului efectiv de joc la echipele de fotbal seniori din campionatul Republicii Moldova. În: *Știința Culturii Fizice*, 2020,

nr. 2(47), p. 89–93. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/113509 [Accesat: 08.07.2025].

4. CARAMAN, I. et al. Formarea competențelor profesionale ale arbitrilor de judo pe plan național. În: *Știința Culturii Fizice*, 2023, nr. 2(53), p. 24–31. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/119300 [Accesat: 08.07.2025].
5. MANOLACHE, G., POPESCU, C. Prepararea arbitrilor de fotbal pentru competiții internaționale: model FIFA. În: *Annals of "Dunărea de Jos" University of Galați, Fascicle XV*, 2012, nr. 2, p. 112–118. Disponibil: https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/efms/article/view/884 [Accesat: 08.07.2025].
6. PĂUN, D., PĂUN, L. Emotional States Specific to Football Referee. În: *Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series IX: Sciences of Human Kinetics*, 2013, vol. 6(55), nr. 1, p. 121–126. Disponibil: https://webbut.unitbv.ro/index.php/Series_IX/article/view/2689 [Accesat: 08.07.2025].
7. TABIRȚA, V. Analysis of the Dynamics of the Game Actions of Senior Rugby Players Based on the Application of AID. În: *Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series IX*, 2020, vol. 13(62), nr. 2, p. 85–92. Disponibil: https://webbut.unitbv.ro/index.php/Series_IX/article/view/3425 [Accesat: 08.07.2025].
8. MONEA, D., SZABÓ, S. Evaluarea componentă indispensabilă în pregătirea arbitrilor de fotbal. În: *Studia UBB Educatio Artis Gymnasticae*, 2011, nr. 4, p. 23–27. Disponibil: https://studia.ubbcluj.ro [Accesat: 08.07.2025].
9. CHIHAIA, O., POP, S. Agresivitatea în jocul de rugby. În: *Studia UBB Educatio Artis Gymnasticae*, 2014, vol. 59(2), p. 127–132. Disponibil: https://studia.ubbcluj.ro [Accesat: 08.07.2025].
10. MANOLACHE, G., SAVU, C. Quality management in sports – a priority in European interregional development. În: *Annals of "Dunărea de Jos" University of Galați, Fascicle XV*, 2013, nr. 2, p. 169–174. Disponibil: https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/efms/article/view/1022 [Accesat: 08.07.2025].